

Іван
Франко
(1856-1916
)

Збірка “З вершин і низин”

Збірка «З вершин і низин» – це не звичайний збірник поезій, це поетичний архів, нагромаджений за 20 років творчості Франка-поета. Уже сам обсяг друкованого видання 1893 року – майже 500 сторінок – показує, що тут під одним дахом об'єднано матеріали, котрих могло б вистачити на 4 чи 5 «звичайних» поетичних книжок. Через свій обсяг, а також специфіку складу вона не передруковувалась в цілості. Початок «розграбуванню» цієї збірки поклав сам Франко, перевидавши цикл «Зів'яле листя» як «Перший жмуток» одноіменної збірки, виданої в 1896 році. Він також видавав окремо поему «Панські жорсткі»

Українські журнали,
у виданні яких брав участь
І. Франко.

*Українські журнали, у виданні
яких брав участь І. Франко.*

- 1893 року І.Франко видає друге, доповнене, видання збірки «З вершин і низин».
- На останнє п'ятиріччя ХІХ ст. припадають три поетичних збірки І.Франка: «Зів'яле листя» (1896р.), «Мій Ізмарагд» (1898р.) та «Із днів журби» (1900р.).
- В цей період І.Франко починає видавати журнал «Житє і слово» (журнал виходив з 1894 по 1897 рік).

Цикл “Веснянки”

з збірки
“З ВЕРШИН І НИЗИН”

«Гримить! Благодатна пора наступає...»
Гримить! Благодатна пора наступає,
Природу розкішна дрозж пронимає,
Жде спрагла земля плодотворної зливи,
І вітер над нею гуляє бурхливий,
І з заходу темная хмара летить –
Гримить!
Гримить! Тайна дрозж пронимає народи, –
Мабуть, благодатная хвиля надходить...
Мільйони чекають щасливої зміни,
Ті хмари – плідної будущини тіни,
Що людськість, мов красна весна, обновить...

Тема весняного пробудження розробляється й у вірші “Гримить”.

Структурна

новизна його в тому, що картини природи й суспільства не зіставляються

за принципом антитези, а уподібнюються за допомогою паралелізму. Дві

п’ятирядкові строфи з обрамленням, епіфорою ключового образу – слова

“гримить”, яке утворює шостий рядок, – цементуються в органічну єдність

мажорним настроєм. Провідна тональність поезії значною мірою підсилюється інтонаційно-синтаксичним та ритмічним ладом, який

утворюється градаціями, інверсіями, чотирьохстопним амфібрахієм та

окситонним римуванням п’ятого і шостого рядків: летить - гримить,

обновить - гримить.

«Земле, моя всеплодющая мати...»

Земле, моя всеплодющая мати,
Сили, що в твоїй живе глибині,
Краплю, щоб в бою сильніше стояти,
Дай і мені!

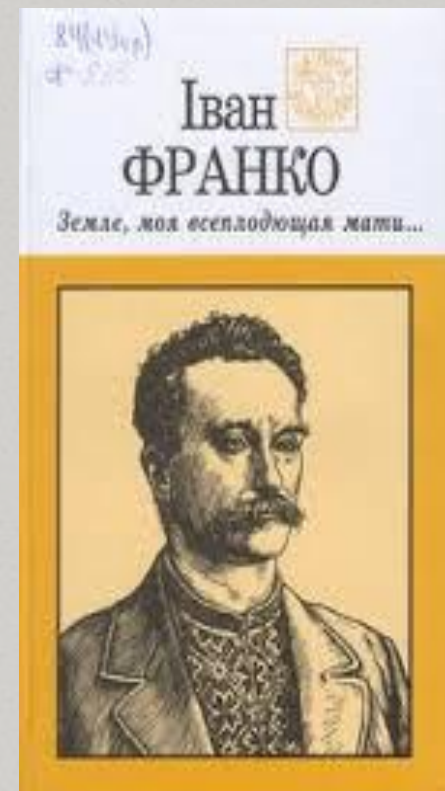
Дай теплоти, що розширює груди,
Чистить чуття і відновлює кров,
Що до людей безграничну будить
Чисту любов!

Дай і огню, щоб ним слово налити,
Душі стрясать громовую дай власть,
Правді служити, неправду палити
Вічну дай страсть!

Силу рукам дай, щоб пута ламати,
Ясність думкам – в серце кривди влучать,
Дай працювати, працювати, працювати,
В праці сконать!

у вірші “земле моя....” вірний син просить у матері-землі великої теплоти, що очищає почуття і викликає до людей «безграничну, чисту» любов. Йому потрібна і невичерпна пристрасть борця, сила рук і ясність думки. Поет клянеться твердо стояти на захисті трудящих і все життя «правді служити, неправду палити... кута ламати... в серце кривди влучать». За емоційністю та художніми засобами вірш «Земля моя, всеплодющая мати...» – це діамант першої величини, що сяє в центрі поетичної корони Франка. Митець співає «осанна» рідній землі й творцеві всього на землі – безнастанній творчій праці людини

Цикл “Україна”

Розвивайся ти, високий
дубе.

Весна красна буде!
Розпадуться пута віковії,
Прокинуться люди.

Розпадуться пута віковії,
Тяжкії кайдани, Непобіджена злими
ворогами
Україна встане.

Встане славна мати Україна,
Щаслива і вільна.

Від Кубані аж до Сяну-річки
Одна, нероздільна

«Діти ж мої, діти нещасливі,
Брудні сиротята.

Годі ж бо вам в сусід на услугі
Свій вік коротати!

Щезнуть межі, що помежували
Чужі між собою,
горне мати до себе всі діти

Теплою рукою.

Піднімайтесь на святее діло.
На щирую дружбу,
Та щоби ви чесно послужили
Для матері службу.

Чи ще ж то ви мало наслужились
Москві і ляхові?

Чи ще ж то ви мало наточились
Братерської крові?

Пора, діти, добра поглядіти
Для власної хати.
Щоб ґаздою, не слугою
Перед світом стати!»

Розвивайся ти, високий дубе.
Весна красна буде!
Гей уставаймо, єднаймося.
Українські люди!

Єднаймося, братаймося

В товариство чесне.

Най братерством, щирими трудами

Вкраїна воскресне!

Вірш І.Франка “Розвивайся ти високий дубе” написаний у дусі народної пісні, з використанням прийому поетичного паралелізму. Дуб — символ сили, духовної міці, весна — пора оновлення. Автор висловлює надію, що Україна скине кайдани несвободи, стане єдиною, зникне ворожнеча, яку підтримували добрі сусідоньки:

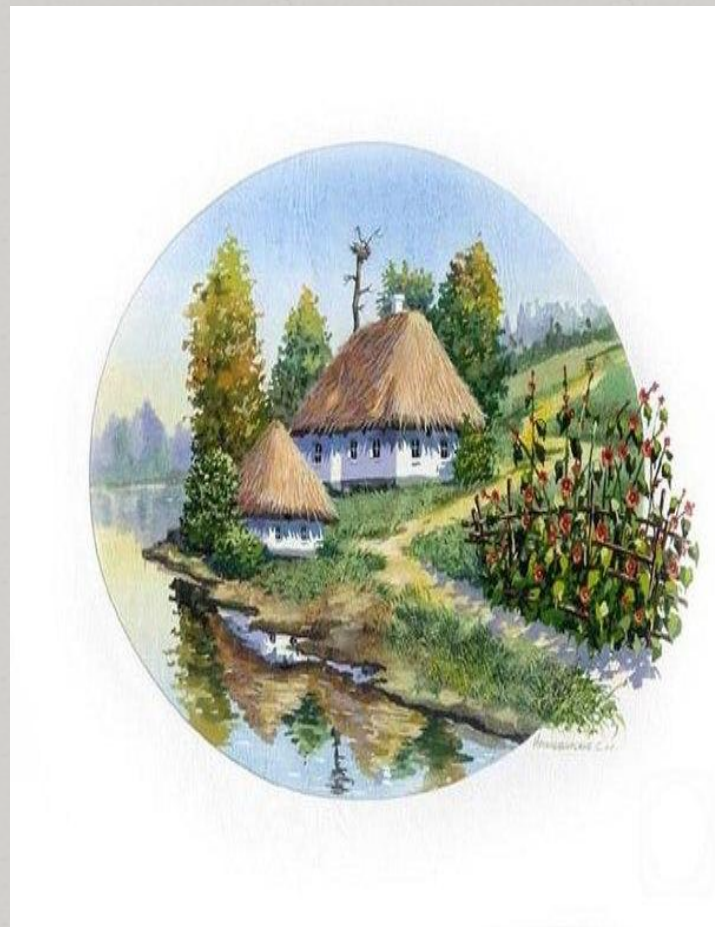
Пора, діти, добра поглядіти

Для власної хати,

Щоб Газдою, не слугою

Перед світом стати!

І закликає єднатися, щирою працею відродити матір-вітчизну.

Розділ “Сонети” складається із циклу: “Вольні сонети”

Чому сонети названі «Вольними»? Назва багатозначна і глибока: сонети написані на волі; в них звучить думка про волю, про боротьбу за свободу; сонети скомпоновані так, що, здається, поет не задумувався над їх взаємозв'язком, тобто розмістив вільно. Але це на перший погляд: думки про творчість, красу, кохання, боротьбу, сенс життя — все те, без чого неможливе гідне існування людини, надають циклу «Вольні сонети» цілісності і гармонійної закінченості. Цикли сонетів приваблюють читача не тільки своєю витонченою формою, а й високими ідеями добра й краси як вічних світлих категорій буття людини. Показовим у цьому плані є сонет “Сикстинська Мадонна”

Сикстинська Мадонна

Іван Франко

Хто смів сказати, що не богиня ти?
Де той безбожник, що без серця дрожі
В твоє лице небесне глянуть може,
Неткнутий блиском твоєї краси?
Так, ти богиня! Мати, райська роже,
О глянь на мене з своєї висоти!
Бач, я, що в небесах не міг найти
Богів, перед тобою клонюсь тоже.
О бозі, духах мож ся сумнівати
І небо й пекло казкою вважати,
Та ти й краса твоя – не казка, ні!
І час прийде, коли весь світ покине
Богів і духів, лиш тебе, богине,
Чтить буде вічно – тут, на полотні.
1881

Заспівом до збірки "З вершин і низин" став програмний вірш "Гімн"

Вірш Івана Франка "Гімн", як і Шевченків "Заповіт", був одним із неофіційних гімнів бездержавного

Поезія «Гімн» — є один з найкращих зразків революційно-патріотичної лірики в українській літературі. Автор змальовує образ «вічного революціонера» як втілення могутності, нездоланності народу, його одвічних прагнень до свободи та справедливості.

Конкретизуючи цей образ, поет акцентує увагу не на закликах до руйнувань, а на великій перетворюючій силі «науки, думки, волі».

Вічний революціонер —
Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, щастя й волю.
Він живе, він ще не вмер.
Ні попівській тортурі,
Ні тюремні царські мури,
Ані війська муштровані.
Ні гармати лаштовані.
Ні шпійське ремесло
В гріб його ще не звело.
Він не вмер, він ще живе!
Хоч від тисяч літ родився.
Та аж вчора розповився
І о власній силі йде.
І простується, міцніє,
І спішить туди, де дні:
Словом сильним, мов трубою,
Міліони зве з собою, —
Міліони радо йдуть.
Бо се голос духа чуть.

Голос духа чути скрізь:
По курних хатах мужицьких,
По верстатах ремісницьких,
По місцях недолі й сліз.
І де тільки він роздасться,
Щезнуть сльози, сум, нещастя.
Сила родиться й завзяття —
Не ридать, а добувати
Хоч синам, як не собі,
Кращу долю в боротьбі.
Вічний революціонер —
Дух, наука, думка, воля
Не уступить пітьмі поля,
Не дасть спутатись тепер.
Розвалилась зла руїна,
Покотилася лавина,
І де в світі тая сила,
Щоб в бігу її спинила,
Щоб згасила, мов огонь,
Розвидняющий день

“Гімн” Івана Франка

Дякую за увагу!!!!

Презентацію виконала
учениця 10 класу

Дереш Оксана

